

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
2022 елның 20 декабре

КАРАР
№63

Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Кукмара шәһәре муниципаль берәмлегенең Жирле эһәмияттәге автомобиль юлларына бүлеп бирелгән полосаларны һәм юл буе полосаларын билгеләү һәм куллану тәртибен раслау турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлегә турында һәм Россия Федерациясендә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2007 елның 08 ноябрәндәге 257-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Жир кодексы, Россия Федерациясендә Шәһәр төзелеш кодексы, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы нигезендә һәм гамәлдәге законнарда каралган жирле эһәмияттәге автомобиль юлларын эксплуатацияләү шартларын булдыру, аларның сакланышын тәэмин итү, юл хәрәкәте иминлеген арттыру, жирле эһәмияттәге юлларга бүлеп бирелгән полосаларны һәм юл буе полосаларын файдалануны контрольдә тотуны тәэмин итү максатыннан **КАРАР БИРӘМ:**

1. Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Кукмара шәһәре муниципаль берәмлегенең Жирле эһәмияттәге автомобиль юлларына бүлеп бирелгән полосаларны һәм юл буе полосаларын билгеләү һәм куллану тәртибен расларга (1 нче кушымта)

2. Әлеге карарны ТР Хокукий мәгълүматының рәсми порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) бастырып чыгарырга һәм Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районының рәсми сайтында (<http://kukmor.tatarstan.ru>) урнаштырырга.

3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемдә калдырам.

Житәкче вазыйфаларын башкаручы

Р.Р.Хәйруллин

Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Кукмара шәһәре муниципаль берәмлегенәң Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына бүлеп бирелгән полосаларны һәм юл буге полосаларын билгеләү һәм куллану тәртибе

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Кукмара шәһәре муниципаль берәмлегенәң Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына бүлеп бирелгән полосаларны һәм юл буге полосаларын билгеләү һәм куллану тәртибе (алга таба – Тәртип) жирлек территориясендә урнашкан һәм жирләргә махсус шартлар белән файдалану зонасы булган жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына бүлеп бирелгән полосаларны һәм юл буге полосаларын билгеләү һәм куллану шартларын билгели.

1.2. Әлеге Тәртип Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Кукмара шәһәре муниципаль берәмлегенәң жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына бүлеп бирелгән полосалар һәм юл буге полосалары чикләрендә юл эшләргә башкаручы һәм башка эшчәнлекне гамәлгә ашыручы физик затлар һәм юридик затлар тарафыннан үтәү өчен мәжбүри.

1.3. Бу Тәртипенәң максатлары өчен түбәндәге төп терминнар һәм төшенчәләр кулланыла:

1.3.1. *Автомобиль юлы* – транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм автомобиль юлына бүлеп бирелгән полоса чикләрендәге жир кишәрлекләргә һәм аларда урнашкан яисә алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл полотносы, юл өслеге һәм шуңа охшаш элементлар) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмаларын – саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын, житештерү объектларын, автомобиль юлларын төзекләндерү элементларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объект;

1.3.2. *Автомобиль юлына бүлеп бирелгән полоса* – автомобиль юлының конструктив элементларын, юл корылмаларын урнаштыру өчен билгеләнгән һәм юл хезмәте күрсәтү объектлары урнашкан яки урнашырга мөмкин булган жир кишәрлекләргә (жир категориясенә карамастан);

1.3.3. *Автомобиль юлының юл буге полосалары* – ике яктан да автомобиль юлына бүлеп бирелгән полосага тоташкан һәм, юл хәрәкәте куркынычсызлыгы таләпләргә, шулай ук автомобиль юлын үзгәртеп төзү, капитал төзекләндерү, төзекләндерү, карап тоту, автомобиль юлын үстерү перспективаларын исәпкә алып, аның сакланышын тәмин итү максатларында чикләрендә жир кишәрлекләргә (жир кишәрлекләргә өлешләргә) файдалануның махсус режимы билгеләнә торган территорияләр;

1.3.4. *Юл хезмәте күрсәтү объектлары* – юл хәрәкәтендә катнашучыларга хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән биналар, корылмалар, каралтылар, башка объектлар (автоягулык салу станцияләргә, автостанцияләр, автовокзаллар,

кунакханалар, кемпинглар, мотельлар, жәмәгать туклануы пунктлары, техник хезмәт күрсәтү станцияләре, шуңа охшаш объектлар, шулай ук аларның эшләве өчен кирәкле ял итү һәм транспорт чараларын вакытлыча куеп тору урыннары);

1.3.5. *Саклагыч юл корылмалары* – яшелләндерү элементларын үз эченә алган, саклагыч әһәмияткә ия булган корылмалар; коймалар; автомобиль юлларын кар ишелмәсенән саклау өчен эшләнгән жайланмалар; тавыш һәм җил үткәрми торган жайланмалар; шуңа охшаш корылмалар;

1.3.6. *Ясалма юл корылмалары* – автомобиль юлларының башка автомобиль юллары, су агымы, чокырлар белән кисешкән урыннарында, мондый хәрәкәт, куып чыгару өчен каршылыклы урыннарда (кышлаулар, күперләр, боз аша кичүләр, юл үткәргечләр, торба үткәргечләр, тоннельләр, эстакадалар, шуңа охшаш корылмалар) транспорт чаралары, жәяүлеләр хәрәкәте һәм хайваннарны куып чыгару өчен билгеләнгән корылмалар;

1.3.7. *Житештерү объектлары* – автомобиль юлларын капитал төзекләндерүдә, төзекләндерүдә, карап тотуда кулланыла торган корылмалар;

1.3.8. *Автомобиль юлларын урнаштыру элементлары* – юл билгеләрен, юл киртәләрен, светофорларны һәм юл хәрәкәтен көйләү өчен башка жайланмаларны үз эченә алган корылмалар, ял итү урыннары, тукталыш пунктлары, автомобиль юлларын яктырту өчен билгеләнгән объектлар, жәяүлеләр юллары, транспорт чараларының авырлыгын һәм габаритын тикшерү пунктлары, түләү алу пунктлары, транспорт чараларын вакытлыча куеп тору (парковка) пунктлары, автомобиль юлларын һәм ясалма юл корылмаларын саклау өчен эшләнгән корылмалар, тротуарлар, юл хезмәте күрсәтү объектларынан кала, юл хәрәкәтен, шул исәптән аның куркынычсызлыгын тәмин итү өчен эшләнгән башка корылмалар;

1.3.9. *Юл эшчәнлеге* – автомобиль юлларын проектлау, төзү, үзгәртеп төзү, капитал төзекләндерү, төзекләндерү һәм карап тоту буенча эшчәнлек;

1.3.10. *Автомобиль юллары хужалары* – дәүләт хакимиятенә башкарма органнары, җирле Башкарма комитеты (авыл яки шәһәр җирлеге башкарма комитеты), Россия Федерациясе законнары нигезендә автомобиль юлларына эйбергә иялек хокукында ия физик яисә юридик затлар. Үзенә ышанычлы идарәгә тапшырылган автомобиль юлларына карата автомобиль юллары хужасының вәкаләтләрен Федераль законда каралган очракларда һәм тәртиптә «Россия автомобиль юллары» Дәүләт компаниясе башкарырга хокуклы;

1.3.11. *Автомобиль юлларын кулланучылар* – автомобиль юлларын юл хәрәкәтендә катнашучылар сыйфатында кулланган физик һәм юридик затлар;

1.3.12. *Автомобиль юлын үзгәртеп төзү* – башкару вакытында автомобиль юлының, аның участкаларының автомобиль юлының классы һәм (яки) категориясе үзгәрүгә китерә торган яисә автомобиль юлына бүлеп бирелгән полосаның чикләрен үзгәртүгә китерә торган параметрлары үзгәрә торган эшләр комплексы;

1.3.13. *Автомобиль юлын капитал төзекләндерү* – автомобиль юлының конструктив элементларын, юл корылмаларын һәм (яки) аларның өлешләрен алыштыру һәм (яки) торгызу эшләре комплексы, аларны үтәү автомобиль юлы классының һәм категориясенә билгеләнгән рөхсәт ителгән кыйммәтләре һәм техник характеристикалары чикләрендә башкарыла һәм аларны үтәү вакытында автомобиль юлының ышанычлылыгының һәм куркынычсызлыгының

конструктив һәм башка характеристикаларына кагыла, һәм автомобиль юлына бүлөп бирелгән полосаның чикләре үзгәрми;

1.3.14. *Автомобиль юлын төзекләндерү* – автомобиль юлының транспорт-эксплуатация характеристикаларын торгызу буенча аларны үтәү вакытында автомобиль юлының ышанычлылыгының һәм куркынычсызлыгының конструктив һәм башка характеристикаларына кагылмый торган эшләр комплексы;

1.3.15. *Автомобиль юлын карап тоту* – автомобиль юлының тиешле техник торышын саклау, аның техник торышын бәяләү, шулай ук юл хәрәкәте иминлеген оештыру һәм тәмин итү буенча эшләр комплексы;

1.3.16. *Түләүле машина юлы* – элекке Федераль закон нигезендә түләүле файдаланыла торган автомобиль юлы;

1.3.17. *Тышкы реклама* – тышкы стеналарда, түбәләрдә һәм биналарның, төзелмәләренң, корылмаларның башка конструкция элементларында яисә читтә һәм шулай ук жәмәгать транспорты хәрәкәтенң тукталыш пунктларында беркетелә һәм урнаштырыла торган плакатлар, щитлар, стендлар, төзелеш сеткалары, перетяжкалар, яктырту таблолары һәм башка техник чаралар (алга таба – реклама конструкцияләре) кулланып таратыла торган реклама;

1.3.18. *Тышкы реклама чаралары* – рекламаны тотрыклы территорияль урнаштыруның техник чаралары.

1.4. Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Башкарма комитеты гамәлдәге законнар нигезендә түбәндәге функцияләргә гамәлгә ашыру буенча вәкаләтле орган булып тора:

- жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы юлларның бүлөп бирелгән полосаларын һәм юл буге полосаларын файдалануның билгеләнгән тәртибен үтәүне тәмин итү;

- жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларындагы юл хезмәте күрсәтү объектларына керү юлларын үзгәртеп төзүгә, капитал төзекләндерүгә һәм төзекләндерүгә язмача килешү бирү;

- юл хезмәте күрсәтү объектларын жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлына тоташтыру турында шартнамәләр төзү;

- жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлына бүлөп бирелгән полоса чикләрендә аларны салуны яки яңартып коруны проектлаганда инженерлык коммуникацияләрен планлаштырылган урнаштыруга язмача килешү бирү;

- жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлының юл буге полосасы чикләрендә инженерлык коммуникацияләрен салу яки яңартып коруга язмача килешү бирү;

- жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлының юл буге полосасы чикләрендә капитал төзелеш объектларын, юл хезмәте күрсәтү объектларын төзү һәм үзгәртеп коруга, жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлының юл буге полосасы чикләрендә реклама конструкцияләрен, мәгълүмат щитларын һәм күрсәткечләрен урнаштыруга язмача килешү бирү.

1.5. Элекке Тәртипне эшләгәндә түбәндәге норматив һәм техник документлар кулланылды:

- 1) «Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлегенә турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр керту хакында» 2007 елның 08 ноябрена 257-ФЗ Федераль закон;
- 2) «Реклама турында» 2006 елның 13 мартындагы 38-ФЗ номерлы Федераль закон;
- 3) «Көндәшлекне яклау турында» 2006 елның 26 июлендәге 135-ФЗ номерлы Федераль закон;
- 4) Муниципаль хокукый актлар;
- 5) ГОСТ Р 52398-2005 «Автомобиль юлларының классификациясе. Төп параметрлар һәм таләпләр»;
- 6) ГОСТ Р 52044-2003 «Автомобиль юлларында һәм шәһәр һәм авыл җирлекләре территорияләрендә тышкы реклама. Гомуми техник таләпләр»;
- 7) СНиП 2.05.02-85 «Автомобиль юллары»;
- 8) СН 467-74 «Автомобиль юллары өчен җир бүлеп бирү нормалары».

2. Бүлеп бирелгән полосаларны урнаштыру һәм куллану.

2.1. Җирле әһәмияттәге юлның бүлеп бирелгән полосасын һәм аның эшләве өчен кирәкле юл корылмаларын урнаштыру өчен җир кишәрлекләре зурлыктары территория планлаштыру документлары, Җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм муниципаль хокукый актлар нигезендә эшләнгән проект документлары, шулай ук билгеләнгән тәртиптә автомобиль юллары өчен җир бүлеп бирү нормалары (СН 467-74) составында билгеләнә.

Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын һәм (яки) юл хезмәте күрсәтү объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән территорияне планлаштыру буенча документлар әзерләү Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2009 елның 2 сентябрена 717 номерлы карары белән расланган элекке объектларны урнаштыру өчен җир бүлеп бирү нормаларын исәпкә алып башкарыла.

2.1.1. Яңа җир төзелеше объектларын төзегәндә һәм гамәлдәгеләрен төзү (үзгәртеп төзү) очрагында, җирле әһәмияттәге автомобиль юлына бүлеп бирелгән полосаны урнаштыру өчен яисә җирле әһәмияттәге гамәлдәге автомобиль юлының бүлеп бирелгән полосасы чикләрен билгеләү өчен кирәкле җир кишәрлекләрен тәртипкә китергәндә җир төзелешен башкаруны оештыру Кукмара шәһәре Башкарма комитеты тарафыннан тәэмин ителә;

2.1.2. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлына бүлеп бирелгән полосаны тәшкит итә торган формалашкан җир кишәрлекләре Кукмара шәһәре Башкарма комитеты гаризасы буенча билгеләнгән тәртиптә дүләт кадастр исәбенә куелырга тиеш;

2.1.3. Бүлеп бирелгән полосаларның киңлеген «Автомобиль юллары өчен җир бүлеп бирү нормалары» СН 467-74 һәм «Автомобиль юллары классификациясе. Төп параметрлар һәм таләпләр» ГОСТ Р 52398-2005 нигезендә, юллар категориясенә, хәрәкәт полосалары санына, насып биеклегенә һәм уентының тирәнлегенә, ян резервларның, проектта каралган авыш юл өеме салу һәм уемтының булу яки булмавына карап билгеләнә;

2.1.4. Авыл хужалыгы яисә урман билгеләнешендәге җирләрдә автомобиль юлларының аерым участкаларын урнаштыру кирәк булганда, җир катламын ян резервларсыз һәм кавальерларсыз оештырырга кирәк.

Ян резервларны урнаштыру, алар өчен кишәрлекләр вакытлыча кыска вакытлы файдалануга бирелсә һәм, жир эшләрә тәмамлангач, авыл яки урман хужалыгында куллану өчен яраклы хәлгә китерелсә, искәرمә буларак кертелергә мөмкин.

Автомобиль юлларын күрсәтелгән жирләрдә урнаштырганда, жирләренән бүлеп бирелгән полосаларының киңлеген киметүне тәмин итә торган проект карарларының (эстакадалар, терәк диварлар, суларны ағызу лотоклары һ.б. кору белән) вариантлары эшләнәргә тиеш.

2.2. Жирле әһәмияттәге юлга бүлеп бирелгән полоса чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләре гражданнырга һәм юридик затларга юл хезмәте күрсәтү һәм тышкы реклама объектларын урнаштыру өчен арендага бирелергә мөмкин. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлына бүлеп бирелгән полосаны барлыкка китерә торган жир кишәрлекләренә хокуклар алу һәм туктату, күрсәтелгән жир кишәрлекләрен тиешле жир категориясенә кертү Россия Федерациясе Граждан һәм Жир законнары, муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

2.3. Автомобиль юлларының бүлеп бирелгән полосалары чикләрендә автомобиль юлларын карап тотуны һәм төзекләндерүне гамәлгә ашыручы юридик һәм физик затлар, күренүчәнлекне киметә һәм юл хәрәкәте иминлегенә куркыныч тудыра торган агач һәм куакларны кисәргә хокуклы. Әлеге эш төрләре Кукмара шәһәре Башкарма комитеты белән мәжбүри килешү шартларында башкарыла.

2.4. Автомобиль юлларына бүлеп бирелгән полосалар чикләрендә, «Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлеге турында һәм Россия Федерациясендә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2007 елның 8 ноябрәндәге 257-ФЗ номерлы Федераль законда каралган очрактардан тыш, түбәндәгеләр тыела:

2.4.1. Автомобиль юлларын төзү, үзгәртеп төзү, капитал төзекләндерү, төзекләндерү һәм карап тоту, шулай ук юл хезмәте күрсәтү объектларын урнаштыру белән бәйлә булмаган эшләр башкару;

2.4.2. Автомобиль юлына хезмәт күрсәтү, аны төзү, үзгәртеп төзү, капитал төзекләндерү, төзекләндерү һәм карап тоту өчен каралмаган һәм юл хезмәте күрсәтү объектына карамый торган биналар, төзелмәләр, корылмалар һәм башка объектлар урнаштыру;

2.4.3. Автомобиль юлына бүлеп бирелгән полосаны карап тоту яки автомобиль юлларын, аның участокларын ремонтлау буенча эшләрдән тыш, жир кишәрлекләрен сөрү, үлән чабу, урман үсентеләрен һәм башка күпьяеллык башка утыртмаларны кисү һәм зыян китерү, чирәмне һәм грунтны алу;

2.4.4. Хайваннарны көтү, шулай ук аларны автомобиль юллары хужалары белән килешенгән махсус билгеләнгән урыннардан тыш автомобиль юллары аша куып чыгару;

2.4.5. Техник регламентлар таләпләренә, юл хәрәкәте иминлеге турында норматив хокукый актларга һәм әлеге Тәртип таләпләренә туры килми торган реклама конструкцияләрен урнаштыру;

2.4.6. Юл хәрәкәте иминлеген тәмин итүгә яки юл эшчәнлеген гамәлгә ашыруга катнашы булмаган мәгълүмати щитлар һәм күрсәткечләр урнаштыру.

2.5. Автомобиль юлына бүлеп бирелгән полоса чикләрендә инженерлык коммуникацияләрен урнаштыру яки яңартып төзү мондый инженерлык

коммуникацияләре хужалары тарафыннан яисә мондый инженерлык коммуникацияләре хужалары тарафыннан автомобиль юлы хужасы белән төзелгән шартнамә һәм РФ Шәһәр төзелеше кодексы һәм «Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлегенә турында һәм Россия Федерациясендә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2007 елның 8 ноябрена 257-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә бирелә торган төзелешкә рөхсәт нигезендә (мондый инженерлык коммуникацияләрен урнаштыру яки яңартып төзү өчен төзелешкә рөхсәт кирәк булган очракта) алар хисабына башкарыла.

2.6. Инженерлык коммуникацияләрен (электр линияләрен, элемент линияләрен, суүткәргечләрне, су агызуны һ.б. ны) автомобиль юлына бүлп бирелгән полоса һәм (яки) юл буе полосалары чикләрендә урнаштыру яисә яңартып кору автомобиль юлларын, аның участкаларын үзгәртеп төзүгә яки капитал төзекләндерүгә китергән очракта, мондый үзгәртеп төзү, капитал төзекләндерү инженерлык коммуникацияләре хужалары тарафыннан яисә алар хисабына башкарыла.

2.7. Автомобиль юлының автомобиль юлына бүлп бирелгән полоса чикләрендә юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү, төзү, үзгәртеп төзү, капитал төзекләндерү, төзекләндерү һәм карап тоту максатыннан, гомумтаралган файдалы казылмаларны, төче жир асты суларын, шулай ук буаларны һәм су тулган карьерларны файдалану рөхсәт ителә.

3. Юл буе полосаларын урнаштыру һәм куллану.

3.1. Автомобиль юлларының юл буе полосалары (алга таба – юл буе полосалары), юл хәрәкәте куркынычсызлыгы таләпләрен исәпкә алып, халыкның иминлеген тәмин итү һәм жирле әһәмияттәге юлларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартлар тудыру, шулай ук жирле әһәмияттәге юлларны үзгәртеп төзү, төзекләндерү, карап тотуны гамәлгә ашыру һәм юл инфраструктурасы объектларын урнаштыру мөмкинлекләрен булдыру өчен билгеләнә.

3.2. Юл буе полосаларының киңлегенә жирле әһәмияттәге юлларның бүлп бирелгән полосасы чикләреннән һәм автомобиль юлларының техник категорияләренә карап исәпләнә башлый, аларның үсеш перспективаларын исәпкә алып, түбәндәгечә билгеләнә:

3.2.1. Авылларга керү юлында төзелгән һәм авылыны әйләнәп үткән автомобиль юллары участкалары өчен – юлның һәр ягынан 100 метр;

3.2.2. III һәм IV категорияле автомобиль юллары участкаларының калган өлешендә – юлның һәр ягынан 50 метр киңлектәге полосада;

3.2.3. V категорияле жирле автомобиль юллары өчен һәр юл буе полосасының киңлегенә 25 метр итеп куела.

3.3. Юл буе полосаларын, аларның чикләрен жирле әһәмияттәге автомобиль юлына бүлп бирелгән полоса чикләренә тоташкан жир кишәрлекләре (жир кишәрлекләре өлешләре) чикләрендә билгеләү турында карар Кукмара шәһәре Башкарма комитеты тарафыннан кабул ителә.

3.3.1. Торак пункт чикләрендә жирле әһәмияттәге гамәлдәге автомобиль юллары өчен юл буе полосасы зурлыгы төзелешнең гамәлдәге кызыл линиясегә чигенә кадәр, ләкин күп дигәндә 25 метр итеп, ә төзелә торганнары өчен – Әлегә Тәртипнең 3.2 пункты нигезендә билгеләнә;

3.3.2. Юл буе полосалары чикләрен жирле әһәмияттәге автомобиль юллары белән идарә итү органнары билгели;

3.3.3. Автомобиль юллары, аларның бүлеп бирелгән полосалары һәм юл буе полосалары биләгән жирләр билгеләнгән тәртиптә күчемсез милекнең дәүләт кадастрында исәпкә алынырга тиеш.

3.4. Юл буе полосалары чикләрендә урнашкан жирләр өчен аларны куллануның махсус режимы билгеләнә, ул капитал биналар, төзелмәләр, корылмалар (юл хезмәте күрсәтү объектларыннан тыш) төзүне тыюны, шулай ук юл хәрәкәте иминлеген киметә торган, гомуми файдаланудагы юлларны һәм аларда урнашкан биналарны, төзелмәләрне, корылмаларны (аларны үстерү перспективаларын исәпкә алып) куллану шартларын начарайта һәм халыкның һәм юл хәрәкәтендә катнашучыларның иминлегенә куркыныч тудыра торган реклама һәм башка хужалык эшчәнлеген гамәлгә ашыруны чикләүне үз эченә ала.

3.4.1. Кукмара шәһәре Башкарма комитеты тарафыннан юл буе полосалары чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләренә милекчеләренә, хужаларына, файдаланучыларына һәм арендаторларына бу жирләрне махсус куллану режимы турында хәбәр ителергә тиеш.

3.4.2. Автомобиль юлларының юл буе полосалары чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләрен яисә аларның өләшләрән кулланганда, жир кишәрлекләре милекчеләре, жирдән файдаланучылар, жир хужалары һәм арендаторлар түбәндәгеләргә хокуклы:

- күрсәтелгән жир кишәрлекләрендә, әлегә Тәртип белән билгеләнгән тыюларны һәм чикләүләрне исәпкә алып, эшчәнлек алып барырга;
- автомобиль юллары хужасыннан автомобиль юлын төзекләндерү яки үзгәртеп төзү турында мәгълүмат алырга;
- законнарда каралган тәртиптә автомобиль юллары хужасының гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять бирергә;
- Россия Федерациясе законнарында каралган башка хокукларны гамәлгә ашырырга.

3.4.3. Автомобиль юлларының юл буе полосалары чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләрен яисә аларның өләшләрән кулланганда, жир кишәрлекләре милекчеләре, жирдән файдаланучылар, жир хужалары һәм арендаторлар түбәндәгеләргә бурычлы:

- жир кишәрлекләрен куллануның әлегә Тәртип белән билгеләнгән махсус режимын үтәргә;
- автомобиль юлына һәм анда урнашкан корылмаларга зыян китермәскә, автомобиль юлын файдалану шартларын һәм юл хәрәкәте куркынычсызлыгын үтәргә;
- шәһәр төзелеше регламентлары таләпләрән, төзелеш, экологик, янгынга каршы һәм башка нормативларны һәм кагыйдәләрне үтәргә;
- жир кишәрлекләренә куелган автомобиль юлларының юл буе полосалары чикләрен билгели торган межа билгеләрен сакларга;
- кадастр эшләрән башкаручы затларны һәм автомобиль юллары хужасының вазыйфай затларын, автомобиль юлларының юл буе полосалары чикләренә урнашу урынын билгеләү буенча жир төзү эшләрән башкару өчен, алар карамагындагы жир кишәрлекләренә кертүне тәмин итәргә;

- автомобиль юлының юл буге полосасында объектны урнаштыру нәтижәсендә үзгәртеп төзү, капитал төзекләндерү кирәк булса, автомобиль юлын үзгәртеп төзү, капитал төзекләндерү бәясен түләргә;

- Россия Эчке эшләр министрлығының Кукмара муниципаль районы буенча ЮХИДИ бүлеге хезмәткәрләренә юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өлкәсендәге таләпләрен һәм күрсәтмәләрен үтәргә;

- алар гаебе белән юк ителгән межа билгеләрен торгызырга;

- Россия Федерациясе законнарында каралган башка таләпләрен үтәргә.

3.5. Юл буге полосалары чикләрендә түбәндәгеләр тыела:

3.5.1. Тиз кабынып китә торган һәм яна торган материалларны өеп кую;

3.5.2. Агач күперләрдән 100 метрдан да кимрәк аралыкта ут ягу;

3.5.3. Һәлак булганнарға, шул исәптән юл-транспорт һәләкәтләрендә үлгәннәргә һәйкәлләр кую һәм башкача урнаштыру;

3.5.4. Юл хезмәте объектларыннан һәм юл хезмәте күрсәтү объектларыннан кала, капитал корылмалар төзү.

(Әлеге пунктчаның гамәлдә булуы инде кулланылышта булган объектларга, шулай ук әлеге Тәртип үз көченә кәргәнчә, ул вакытта гамәлдәге законнар нигезендә төзелеш башланган объектларга кагылмый);

3.5.5. Транспорт хәрәкәте иминлеге буенча техник регламентлар, норматив актларның һәм әлеге Тәртипнең таләпләренә туры килми торган реклама конструкцияләре, шулай ук юл хәрәкәте иминлегенә кагыллышы булмаган мәгълүмати щитлар һәм плакатлар урнаштыру;

3.5.6. Автомобиль юлларының юл буге полосаларын пычрату;

3.5.7. Учаклар яндыру һәм урман яки кырларны яндыру;

3.5.8. Чирәмне һәм грунтны казып алу;

3.5.9. Күперләрдән 50 метрдан якынак массакуләм ял итү урыннары урнаштыру;

3.5.10. Күпьяеллык утыртмаларны кисү һәм зыян китерү;

3.5.11. Автомобиль юлының субүлгеч корылмаларын агынты һәм су агызу өчен куллану.

3.6. Автомобиль юлына бүлеп бирелгән полоса чикләрендә инженерлык коммуникацияләрен урнаштыру яки яңартып кору мондый инженерлык коммуникацияләре хужалары тарафыннан яисә автомобиль юлы хужасының язмага килешүе булганда һәм РФ Шәһәр төзелеш кодексы һәм «Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлеге турында һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2007 елның 8 ноябрәндәге 257-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә бирелә торган төзелешкә рәхсәт нигезендә (мондый инженерлык коммуникацияләрен урнаштыру яки яңартып төзү өчен төзелешкә рәхсәт кирәк булган очракта) алар хисабына башкарыла.

4. Юл хезмәте күрсәтү объектларын һәм рекламаны бүлеп бирелгән полосалар һәм юл буге полосалары чикләрендә урнаштыру.

4.1. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына бүлеп бирелгән полосаларда, юл буге полосаларында яисә бу полосалардан читтә юл хезмәте күрсәтү һәм реклама объектларын, шулай ук бүлеп бирелгән полосалардан һәм юл буге полосаларыннан читтә күрсәтелгән объектларны куллану өчен аларга махсус керү юлы (керү, чыгу, тоташу, автомобильләренә вакытлыча куеп тору

урыны) таләп итә торган башка объектларны урнаштыру өчен жир кишәрлекләре бирү турында карарлар гамәлдәге законнар нигезендә кабул ителә.

4.2. Бүлеп бирелгән полоса яки юл буге полосасы чикләрендә юл хезмәте күрсәтү объекттын һәм башка объектларны, реклама конструкцияләрен, мәгълүмати щитларны урнаштыру өчен, гамәлдәге законнар нигезендә килештерү кирәк. Әлеге максатлар өчен жир кишәрлеген файдалануга алу яки аңа элек бирелгән жир кишәрлегендә объектны урнаштыру нияте булган кеше муниципаль берәмлек башкарма комитетына РФ Жир кодексы таләпләре, «Кукмара муниципаль районы» муниципаль берәмлеге территориясендә реклама конструкциясен урнаштыруга рөхсәт бирү тәртибе турындагы нигезләмә, башка муниципаль хокукый актлар нигезендә документлар пакеты тапшырырга тиеш;

Әлеге Тәртипнең 4.2 пункттында каралган килешүдә капитал төзелеш объектларын, юл эшчәнлеген башкару өчен билгеләнгән объектларны, юл хезмәте күрсәтү объектларын төзүне, үзгәртеп коруны, инженерлык коммуникацияләрен салуны һәм яңарнып коруны, реклама конструкцияләрен, мәгълүмат щитларын һәм күрсәткечләрен урнаштыруны, ремонт эшләрен башкаруны гамәлгә ашыручы затлар тарафыннан мәжбүри үтәлгә тиешле техник таләпләр һәм шартлар булырга тиеш.

4.2.1. 4.2 пунктчасында каралган эшчәнлекне башкаруга язмача килешү алу өчен, гариза бирүче Кукмара муниципаль районы Башкарма комитетына түбәндәге документларны тапшыра:

- ирекле формада гариза;
- объектны урнаштыру планлаштырыла торган жир кишәрлегенә хокук билгели торган документлар;
- гамәлдәге объектларны һәм инженерлык коммуникацияләрен күрсәтеп һәм, юлга бәйле рәвештә аңа планлаштырылган объектны төшереп, 1:500 масштабтында кишәрлекнең техник планы;
- планлаштырыла торган объектны урнаштыру урынын күрсәтеп, 1:10000 масштабтында районның планлаштырыла торган объектны урнаштыруның план-картография материалы.

4.2.2. Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Башкарма комитеты 4.2.1 пункттында күрсәтелгән документларны тапшырганнан соң, 30 эш көне эчендә язмача килешү бирү яки язмача килешү бирүдән баш тарту турында карар кабул итә.

4.2.3. Язмача килешү бирү турында яисә, баш тарту нигезен күрсәтеп, язмача килешү бирүдән баш тарту турында хәбәрнамә гариза бирүчегә мондый карар кабул ителгәннән соң 10 эш көне эчендә жибәрелә.

4.2.4. Баш тарту турында карарга карата гамәлдәге законнар нигезендә судка кадәр һәм суд тәртибендә шикаять бирелгә мөмкин.

4.2.5. Урнаштыру планлаштырыла торган объектның параметрлары үзгәргән очракта, гариза бирүче әлеге үзгәрешкә гомуми тәртиптә килешү алырга тиеш.

4.3. Юл хезмәте күрсәтү объектларын бүлеп бирелгән полосалар яки юл буге полосалары чикләрендә урнаштыру түбәндәге шартларны үтәгәндә рөхсәт ителә:

4.3.1. Әлеге объектлар жирле әһәмияттәге автомобиль юлында күрү мөмкинлеген һәм юл хәрәкәте иминлегенә башка шартларын киметергә, юл һәм анда урнашкан корылмаларны кулланьрга комачауларга, шулай ук халыкның иминлегенә куркыныч тудырырга тиеш түгел;

4.3.2. Юл хезмәте күрсәтү объектларын урнаштыру урынын сайлау юл эшләрен башкару, жирле әһәмияттәге юлларны перспективалы рәвештә төзекләндерү һәм үзгәртеп төзү мөмкинлеген исәпкә алып башкарылырга тиеш;

4.3.3. Бүлеп бирелгән полосалар һәм юл бие полосалары чикләрендә юл хезмәте күрсәтү объектларын урнаштыру, проектлау һәм төзелеш нормалары нигезендә, юл хәрәкәте куркынычсызлыгы, экологик һәм санитар куркынычсызлык стандартлары һәм техник нормалары таләпләрен исәпкә алып, генераль план, әлеге объектларны урнаштыру схемалары, Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районының муниципаль хокукый актлары нигезендә башкарылырга тиеш;

4.3.4. Юл хезмәте күрсәтү объектлары автомобильләренә вакытлыча куеп тору урыны һәм тукталыш өчен мәйданчыклар, шулай ук автомобиль юлыннан керү мөмкинлеген бирә торган керү юллары, чыгу юллары һәм тоташу урыны белән жиһазландырылырга тиеш. Шул ук вакытта, тоташу урыннары, автомобиль юлына керү юллары һәм аннан чыгу юллары санын, әлеге максатлар өчен бүлеп бирелгән жир чикләрендә бу объектларны комплекслы урнаштырып, киметергә омтылырга кирәк.

Автомобиль юлына тоташканда, керү һәм чыгу юллары юл хәрәкәте куркынычсызлыгын тәмин итү өчен жайлаштырылырга тиеш;

4.3.5. Юл хезмәте күрсәтү объектларын төзү һәм карап тоту аларның хужалары акчалары хисабына башкарыла;

4.3.6. Юл хезмәте күрсәтү объектларына, автомобильләер туктап тору урыннарына һәм башка объектларга алып бара торган керү, чыгу юлларын, тоташу урыннарын төзү, жайлаштыру, төзекләндерү һәм карап тоту чыгымнарын, шулай ук жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына бүлеп бирелгән юл полосалары яисә юл бие полосалары чикләрендәге реклама конструкцияләрен урнаштыру буенча чыгымнарны әлеге объектларның милекчеләре күтәрә;

4.3.7. Керү, чыгу юллары, тоташу урыны берничә объектка алып барса, әлеге объектларның милекчеләре аларны төзү, жайлаштыру, төзекләндерү һәм карап тоту өчен уртак жаваплылыкта булалар.

4.4. Гомуми файдаланудагы юлларның бүлеп бирелгән полосаларына һәм юл бие полосаларына тышкы реклама урнаштыру жир кишәрлеге милекчесенә, реклама конструкциясе беркетелә торган бина яки башка күчемсез милек хужасының яисә мондый милек хужасы тарафыннан вәкаләт бирелгән затның (хужалык алып бару хокукы, оператив идарә итү хокукы яисә мондый күчемсез милеккә әйбергә иялек хокукы булган затның) гаризасы нигезендә реклама конструкциясен урнаштыруга муниципаль берәмлек администрациясе тарафыннан бирелә торган рөхсәт булган очракта, шулай ук арендатор белән килешү буенча рөхсәт ителә.

4.5. Тышкы реклама чаралары:

4.5.1. Күренүчәнлекне чикләргә, шоферның юл мохитен кабул итүенә, транспорт чарасыннан куллануына комачауларга, яктылык белән юл хәрәкәтендә катнашучыларның күзен чагылдырылырга, инженерлык

корылымаларының үлчэмнәрен киметергә, юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары һәм махсус сигналлар белән (тышкы кыяфәте, сурәтләнеше яки тавыш эффекты буенча) охшаш булырга, шулай ук юлда транспорт чарасы, жәяүле яки нинди дә булса объект булу тәэсирен тудырырга тиеш түгел.

4.5.2. Түбәндәгечә урнаштырылырга тиеш түгел:

- юл билгеләре һәм светофорлар белән бер терәктә, створда һәм бер киселештә;

- юллар һәм урамнарның һәлакәт куркынычы булган участокларында, төрле дәрәжәдәге транспорт развязкалары чикләрендә, күпер корылымалары, тоннель һәм юлүткәргечләр астында, шулай ук алардан 350 м дан якында – торак пунктлардан читтә һәм торак пунктларда – 50 м дан якын аралыкта;

- жир полотносы 2 метрдан артык биеклектәге автомобиль юллары һәм урамнар участокларында;

- торак пунктлардан читтә – планда борылыш радиусы 1200 м дан ким булган автомобиль юллары участокларында, торак пунктларда – планда борылыш радиусы 600 м дан ким булган юл һәм урам участокларында;

- юл киртәләрендә һәм юнәлткеч жайланмаларда;

- терәк диварларда, агачларда, кыяларда һәм башка табигый объектларда;

- автомобиль юлларының күз күреме ераклыгы торак пунктлардан читтә 350 м дан ким һәм торак пунктларда 150 м дан ким булган участокларында;

- маршрут транспорт чаралары тукталышларынан 25 метрдан якынарак;

- жир өсте жәяүлеләр кичүе һәм бер тигезлектәге автомобиль юллары яки урамнар киселеше чикләрендә, шулай ук алардан 150 м дан ким ераклыкта – торак пунктлардан читтә, 50 м дан ким ераклыкта – торак пунктларда.

- автомобиль юлы яисә урам кырында автомобиль юлының жир катламы бровкасыннан (бордюр ташы) 5 метрдан кимрәк ераклыкта – торак пунктлардан читтә һәм торак пунктларда – 2,5 м дан кимрәк ераклыкта;

- автомобиль юлы яисә урам кырында тышкы реклама чарасының биеклегеннән кимрәк ераклыкта, әгәр өске ноктасы транспорт йөрү өлешеннән 10 м дан биегрәк яки 2 м дан тәбәнәгрәк булса.

4.5.3. Автомобиль юлларында реклама щитының яки аны беркетә торган конструкцияләренең аскы кыры реклама кую чарасы урнашкан участокның өслек тигезлегеннән кимендә 2,0 м биеклектә урнаштырыла.

4.6. Планда фундаменттан алып булган жир асты коммуникацияләре чигенә кадәр ара кимендә 1 м булырга тиеш.

4.7. Яктырту челтәре электр тапшыру линияләреннән тышкы реклама чараларына кадәр ара кимендә 1,0 м булырга тиеш.

4.8. Тышкы реклама чараларын бүлү полосасында урнаштырганда, конструкция (реклама щиты) яки терәк кырыннан транспорт йөрү өлеше кырына кадәр ераклык кимендә 2,5 м булырга тиеш.

4.9. Конструкция (реклама щиты) яки терәк кырыннан транспорт йөрү өлешенә кадәр күп дигәндә 4,0 м гына ара булса, ГОСТ 23457 буенча беренче төркем юл киртәләре урнаштырылырга тиеш.

4.10. Рекламаны автомобиль юллары һәм урамнар өслегенә төзелеш материалларын, буяу, юл билгеләрен һ. б. кулланып, язып яисә сиптереп урнаштыру рөхсәт ителми.

4.11. Тышкы реклама чаралары хэрэкэтно оештыру проектын һәм юл хэрэкэтен оештыруның техник чараларын урнаштыруны исәпкә алып урнаштырыла.

4.12. Тышкы реклама чараларын монтажлау һәм аларга хезмэт күрсәтү эшләрә башкарганда, юл эшләрә башкарылган урыннарда юл хэрэкэте иминлеген тээмин итү таләпләрә үтәләргә тиеш;

4.13. Тышкы рекламаның стационар чараларын урнаштыру фундаментлары грунт тигезлегеннән 15-20 см түбәнрәк күмеләргә, аннары андагы газон тигезләп куелырга тиеш. Терәкләрнең фундаментлары жир өсте тигезлегеннән 5 сантиметрдан да артыграк чыгып торырга тиеш түгел. Борт ташы яки юл киртәләрә булганда, әгәр жәяүлеләр хэрэкэтенә һәм урамнарны жыештырырга комачауламаса, тротуарда 5 сантиметрдан артык күтәрелеп торган терәк фундаментларын урнаштырырга рөхсәт ителә.

4.14. Реклама таратучы, тышкы реклама урнаштыру чараларын урнаштырганнан (сүткәннән) соң, территорияне яңадан төзекләндерәргә тиеш. Тышкы реклама урнаштыру чараларын аларның фундаменты белән бергә сүтәргә кирәк.

5. Жаваплылык

5.1. Бүлөп бирелгән юл полосалары һәм юл буюе полосалары чикләрендә гамәлдәге законнар, әлегә Тәртип, башка муниципаль хокукый актлар, төзелеш нормалары һәм кагыйдәләрә, һәм башка норматив документлар таләпләрән бозып төзелгән юл хезмәтә күрсәтү һәм реклама объектлары, башка объектлар билгеләнгән тәртиптә рөхсәтсез төзелгән корылма дип таныла.

Рөхсәтсез төзелгән корылманы сүтүнең хокукый режимы һәм тәртибе гражданлык законнары нигезендә билгеләнә.

5.2. Муниципаль берәмлек администрациясенә капитал булмаган биналарны һәм корылмаларны бүлөп бирелгән полосалар яки юл буюе полосалары чикләрендә урнаштыру өчен жир кишәрлекләрә бирүгә карарларында, бу биналар һәм корылмалар автомобиль юлын төзекләндерү, үзгәртеп төзү вакытында нормаль эксплуатацияләүгә каршылык тудырган яки аның буенча хэрәкәт шартларын начарайткан очракта, бу объектлар хужаларының һәм милекчеләрненә үз хисабына аларны сүтү яки күчерү йөкләмәләрә каралырга тиеш.

5.3. Бүлөп бирелгән полосалар һәм юл буюе полосалары чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләрненә милекчеләрненә, хужаларына, файдаланучыларына һәм арендаторларына бу жирләрне махсус куллану режимы урнаштырылу турында хәбәр ителәргә тиеш.

Жир кишәрлекләрненән файдалануның махсус режимын урнаштыру әлегә жир кишәрлекләрнен милекчеләрдән, хужалардан, файдаланучылардан һәм арендаторлардан тартып алу өчен нигез түгел.

5.4 Кукмара шәһәрә Башкарма комитетының вазыйфаи затлары:

5.4.1. Бүлөп бирелгән полосалар һәм юл буюе полосалары чикләрендә жирләрден файдалануны, шул исәптән гадәттән тыш хәлләрне кисәтү яки аларның нәтижәләрнен юк итү өчен, үз компетенциясе чикләрендә контрольдә тоталар;

5.4.2. Бүлөп бирелгән полосалар һәм юл буюе полосалары чикләрендә жир кишәрлекләрә бүлөп бирү яки бу кишәрлекләргә объектлар урнаштыру турында

Россия Федерациясе законнарын бозып кабул ителгән карарларны гамәлдән чыгару турында тәкъдимнәр кертәләр;

5.4.3. Юл буе полосалары чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләренә милекчеләренә, хужаларына, кулланучыларына һәм арендаторларына әлегә жирләрдән файдалануның махсус режимы белән бәйлә хокук бозуларны билгеләнгән срокларда бетерү турында күрсәтмәләр бирәләр һәм беркетмә төзиләр;

5.4.4. Техник таләпләр һәм шартлар бирәләр;

5.4.5. Таләпләр үтәлмәгән очракта, үз белдегә белән төзүне (урнаштыруны) башкарган зат хисабына әлегә Тәртипне бозып төзелгән (үзгәртеп корылган) объектларны сүтүне (демонтажны) гамәлгә ашыралар;

5.4.6. Автомобиль юлларының юл буе полосалары чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләре милекчеләренә, жирдән файдаланучыларга, жир хужаларына һәм арендаучыларга жир кишәрлекләреннән файдалануның махсус режимын билгеләү (туктату) турында хәбәр итәләр;

5.4.7. Башка хокукларны һәм бурычларны башкаралар.

5.5. Бүлөп бирелгән полосаларны яисә юл буе полосаларын куллану тәртибен бозу Административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе Кодексы һәм «Татарстан Республикасында административ хокук бозулар турында» Татарстан Республикасы Законы нигезендә җаваплылыкка тарта.

Автомобиль юлының юл буе полосалары чикләрендә урнашкан жир кишәрлегенә милекчеләренә, хужасын, файдаланучысын һәм арендаучысын әлегә Тәртипне бозган өчен административ җаваплылыкка тарту күрсәтелгән затларны җибәрелгән бозуларны бетерү һәм китергән зыянны каплау вазыйфасыннан азат итми.

5.6. Бүлөп бирелгән полосадан файдаланучы зат тарафыннан Тәртип таләпләрен үтәүне контрольдә тоту түбәндәгеләр белән билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла:

1) автомобиль юлына бүлөп бирелгән полоса чикләрендә инженерлык коммуникацияләрен салуга, күчерүгә, яңартып коруга, аларны куллануга шартнамә;

2) юл хезмәте күрсәтү объектларын төзү, үзгәртеп кору, капитал төзекләндерү, аларны куллану, реклама конструкцияләрен урнаштыру һәм куллану максатларында автомобиль юлларының бүлөп бирелгән полосалары чикләрендәге жир кишәрлекләренә карата шәхси сервитут билгеләү турында килешү, реклама конструкциясен урнаштыру турында шартнамә;

3) муниципаль жир контролен, жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышына муниципаль контрольне гамәлгә ашыру тәртибен җайга сала торган гамәлдәге законнар, башка норматив-хокукый актлар.